

LUOMUTUOTANNON KEHITTÄMINEN SUOMESSA PROAGRIAN NÄKÖKULMASTA

Tämän kannanoton sisällön ovat muodostaneet koko Suomessa toimivat ProAgrian asiantuntijat, jotka ovat analysoineet syntymässä olevaa ensi vuoden tilannetta, jossa luomusitoumuksia ja lisäalan hakuja ei enää enää tehdä.

Katkos luomusitoumusten ja lisäalan haussa **vie pohjan pois tulevaisuuden suunnittelulta, tuotannon tehostamiselta ja laajentamiselta**. Viljelijän pitää pystyä luottamaan, että tehdyt tukiratkaisut kantavat koko rahoituskauden, jotta on mahdollista tehdä pitkävaikutteisia ratkaisuja. Maatalouden kalliit investoinnit tehdään usean vuoden tähtäimellä eikä suunnitelmia voi muuttaa nopealla aikataululla. Luomutuki on tuotantotapaa aloittavalle tilalle tärkeä kannustin, jota ilman harva lähtee luomuun.

Katkoksen vaikutukset suurilla tiloilla, jotka

- ovat jo vuoden tai kaksi valmistelleet luomuun siirtymistä tarkoituksena toteuttaa se vuonna 2019
 - o esimerkiksi erikoiskasvintuotannon käynnistys (markkinaselvitykset, asiakashankinta, tuotantoon soveltuvien peltojen hankinta)
 - o sukupolvenvaihdos: Kiinnostus luomuun siirtymisestä on tullut esille erityisesti sukupolvenvaihdostilanteissa, joten nyt tehty linjaus voi vaikuttaa sukupolvenvaihdosten toteutumiseen.
- ovat sopineet (kotieläintilat) yhteistyöstä uusien luomuun lähtemistä suunnittelevien tilojen kanssa, ja nämä ovat perustaneet esimerkiksi nurmia ja tehneet muita investointeja. Nyt niitä ei pystytä toteuttamaan ja eläintuotannon omavaraisuus kärsii.
- ovat ostamassa tai vuokraamassa uutta peltoa
 - o Kannattaako uutta alaa vuokrata, mikäli sitä ei saa luomusitoumukseen? Erityisesti luomukotieläintilalle luomukorvauksen osuudella on suuri merkitys.
 - o Kilpailu luomutuotannosta luopuvien tilojen pelloista nostaa vuokratasoja yli kannattavuuden rajan.

Uudessa tilanteessa pitäisi hyväksyä kaikki menettelyt, joissa luomusitoumusala ei kasva

- korvauskelpoisuuden vaihto (raivio – poistettava peltoala samalla tilalla, korvauskelpoinen peltoala ei tässä tilanteessa kasva)
- luomutilan jakotapaukset (esimerkiksi yhtymän purku): tässä tilanteessa on pystyttävä tekemään uusia luomusitoumuksia, koska luomusitoumusala ei kasva.
- jos tavanomainen tila saa hallintaansa luomusitoumuksen piirissä olevaa peltoa, pitäisi pystyä tekemään sitoumus tälle luomusitoumusosalalle
- tilusjärjestelyt luomutilojen ja tavanomaisten tilojen välillä (uusjaot)

Vaikutukset kotimaan markkinatilanteeseen

Kotimaan luomumarkkinat eivät ole täynnä. Markkinoille mahtuisi nykyistä enemmän mm. rehukäyttöön suunnattua ohraa sekä mallasohraa, vehnää, hennettä, härkäpapua ja rypsiä. Puutarhakasvien, lisäysaineiston ja erikoiskasvien osalta luomutuotanto on kysyntään nähden hyvin vähäistä.

Jos luomua ei itse tuoteta, niin tuonti korvaa suomalaisen tuotannon. Tuonti voi sekoittaa pitkäksi aikaa markkinat. Uusien sopimusten jäädyttäminen estää hyvin tehokkaasti elintarvikealan yritysten tuotannon kasvun ainakin kotimaisella raaka-aineella.

Uusien sitoumusten tekemahdollisuuden puuttuminen aiheuttaa sen, että laajenevat luomukotieläintilat ovat yhä enemmän riippuvaisia alueen ulkopuolelta tuoduista rehuista ja tämä saattaa johtaa jopa laajempaan tuontiin ulkomailta. Haittana ovat tautiriskien kasvu, ostopanosten valuminen ulkomaille,

työllisyyden heikentyminen ja yhteistyön vaikeutuminen. Luomukotieläintilat tarvitsevat lisää maata tuottaakseen riittävästi karkeaa rehua, varsinkin jos tulee viime kesän tapainen kasvukausi.

Vientinäkyvät

Vienti tarjoaa mahdollisuuksia, kun osataan löytää oikeat luomutuotteet. Ulkomaanvientiä olisi saatava aikaan muussakin kuin kaurassa, mikä vaatii kasvintuotannon kasvua. Markkinoilla on tilaa jalosteille.

Suomen viennin jalostusaste on nykyisellään liian alhainen. Muissa maissa vienti keskittyy pidemmälle jalostettuihin tuotteisiin, joissa myös kate on parempi ja jää kotimaahan. Jatkojalostuksen kehittymistä on osaltaan jarruttanut raaka-aineen puute.

Maailmalla lomu on ainoa kasvava elintarvikesektori, joten nyt olisi hyvä aika suomalaisten tuotteiden päästä markkinoille. Jos ei ole riittävästi volyyymiä tuottaa tulevaisuudessa, voi teollisuus jarruttaa jalostusta. Hyvään kasvuun Suomessa lähtenyt luomutuotanto jää nopeasti muiden maiden jalkoihin. Tanskassa on valtion toimesta satsattu luomutuotantoon tänä keväänä isoja summia. Ranskassa oltiin leikkaamassa syksyllä 2017 luomutukea, mutta leikkausten sijaan Ranska onkin nyt panostamassa luomutuotannon kehittämiseen. Keväällä puolestaan julkaistiin uutinen Venäjällä luomutuotannon herättämisestä kukoistukseen. Saksassa luomukorvauksen tasoja on nostettu. Lähialueilla kasvu siis jatkuu.

Viennissä onnistuminen on toki kotimaan markkinoiden lisäksi todella tärkeää. Jos siellä ei onnistuta, niin markkinat saattavat jumittua Suomessa varsinkin hyvän satovuoden jälkeen. Kaurassakin törmättiin Baltian ja Euroopan nousevaan kilpailuun, vaikka siellä tuotettu kauransa ei ole yhtä laadukasta kuin meillä.

Vaikutukset luomuneuvonnalle

Luomuneuvonta tulee keskittymään mahdollisten uusien sitoumusten välivuodeksi tekemään työtä jo olemassa olevien tilojen tuotannon kehittämisen parissa. ProAgrialla on nyt ja lähitulevaisuudessa mahdollisuus ohjata luomutiloja kohti suurempaa tuottavuutta ja kannattavuutta. Kotimaisten luomuraaka-aineiden ja tuotteiden saaminen markkinoille on varmistettava.

Luomutilat on pystyttävä valmentamaan tukitasojen todennäköiseen laskemiseen seuraavalla ohjelmakaudella. Tässä hyvänä mahdollisuutena on Neuvo2020-rahoitus. Jo pidempään luomutuotannossa olleille tiloille räätälöityä koulutusta ja tilakohtaista neuvontaa tehostetaan.

Luomuasiantuntijoilla on jo vuosien kokemus erilaisista ilmastonmuutoksen torjunnassa eteen tulevista menetelmistä, jotka ovat luomutiloilla rutiinia esimerkiksi viljelykierto, humuksen lisääminen, aluskasvit, kasvipeitteisyys. Erilaisten viljelytoimien konkreettisista vaikutuksista kaivataan lisätietoa ja tutkimusta, jotta voidaan valita tehokkaimmat keinot viljelysuunnittelun yhteydessä ja tilan toimintoja mietittäessä.

Luomutuotannon merkitystä hiilen sidonnalle ja ympäristövaikutuksille ei olla vielä osattu ottaa huomioon poliittisessa päätöksenteossa.

Markkina- ja tilastotiedon tarve suuri

Tiedontarve luomusektorilla on suuri siitä, mikä on eri viljojen todellinen tarve ja tarjonta, minkä verran tarvetta paikataan tuonnilla ja paljonko olisi mahdollista korvata kotimaisella. Tilastojen mukaan luomunurmialat ovat kasvaneet, mikä koetaan joillain tahoilla ongelmaksi. Tarvitaan kuitenkin tietoa, mitä nuo nurmialat pitävät sisällään: paljonko tuotetaan omien tai toisten tavanomaisten tai luomueläinten rehuksi, paljonko on kiinni suojavyöhykesopimuksissa ja mitä Etelä-Suomen ekologiset alat ja nurmisiementuotantoalat ovat. **Tarvitaan tarkempaa analysointia nykytilasta, jotta voidaan tehdä linjauksia jatkoa ajatellen mm. CAP-asioita.**